

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΙΟΒΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΤΕΥΧΟΣ 3ο/2021

Συνέντευξη Τύπου | Αθήνα 20 Οκτωβρίου 2021

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κύρια σημεία της τριμηνιαίας έκθεσης του ΙΟΒΕ για την ελληνική οικονομία που παρουσιάστηκε στις 20/10/2021:

- Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, η τάση στην **οικονομική δραστηριότητα παγκοσμίως** μεταβλήθηκε άρδην το δεύτερο τρίμηνο του 2021, λόγω κυρίως της άρσης της πλειονότητας των περιορισμών, της συνέχισης της υποστηρικτικής δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής, της προόδου στους εμβολιασμούς αλλά και του χαμηλού επιπέδου δραστηριότητας πριν ένα χρόνο, στο ξέσπασμα της πανδημίας. Την περίοδο Απριλίου-Ιουνίου φέτος, στις χώρες του ΟΟΣΑ σημειώθηκε ιδιαίτερα ισχυρή ανάκαμψη (+13,1%), έναντι οριακής ύφεσης στο προηγούμενο τρίμηνο (-0,3%), που αντιστάθμισε την περυσινή ύφεση (-11,6%). Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ στις πλέον αναπτυγμένες οικονομίες (G7) έφτασε το πρώτο τρίμηνο το 12,9%, έναντι -0,6% στο προηγούμενο τρίμηνο. Στις 20 μεγαλύτερες οικονομίες του ΟΟΣΑ η ανάκαμψη ήταν στο δεύτερο τρίμηνο πολύ ηπιότερη, 4,0%, ελαφρώς ισχυρότερη από ό,τι στο προηγούμενο τρίμηνο (3,5%). Η προηγούμενη ανάκαμψη σε αυτές τις χώρες οφείλεται στην Κίνα, η οποία αναπτύχθηκε με ρυθμό 18,3% στο πρώτο τρίμηνο, ο οποίος επιβραδύνθηκε σε 7,9% στο επόμενο, ενώ, βάσει πρόσφατων στοιχείων, η κινέζικη οικονομία αναπτύχθηκε στο τρίτο τρίμηνο κατά 4,9%. Επομένως, η ισχυρή ανάκαμψη στο δεύτερο τρίμηνο οφείλεται κυρίως στις αναπτυγμένες οικονομίες. Η συνέχιση και η ταχύτητα ανάκαμψης στο δεύτερο εξάμηνο και το 2022 θα εξαρτηθούν από τις επιπτώσεις των μεταλλάξεων του COVID-19, ιδίως σε αναπτυσσόμενες χώρες, με χαμηλό επίπεδο εμβολιασμού, την τάση των διεθνών τιμών ενέργειας, κατόπιν της ραγδαίας άνοδου τους στο τρίτο τρίμηνο, καθώς την προσαρμογή της νομισματικής και της δημοσιονομικής πολιτικής σε αυτές τις εξελίξεις, ούτως ώστε να μη διαταραχθεί η παγκόσμια ανάκαμψη. Συνισταμένη των τάσεων κατά το τρέχον έτος και των αναμενόμενων εξελίξεων, αποτελούν οι προβλέψεις για ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας φέτος με ρυθμό στην περιοχή του 5,5-6,0% και για ήπια επιβράδυνσή της το 2022 (4,0-4,5%).
- **Ιδιαίτερα ισχυρή ανάκαμψη στην ελληνική οικονομία** στο δεύτερο τρίμηνο του 2021, κατά 16,2%, έναντι πτώσης του ΑΕΠ κατά 2,3% στο πρώτο τρίμηνο του 2021 και ισχυρής ύφεσης 13,9% στο αντίστοιχο τρίμηνο πέρυσι. Η έντονη άνοδος του εγχώριου προϊόντος στο τρίμηνο Απριλίου-Ιουνίου προήλθε κυρίως από τη διεύρυνση της ιδιωτικής κατανάλωσης (+13,2%). Έπονται σε συμβολή οι περισσότερες εξαγωγές (+22,6%), τόσο σε αγαθά (+17,1%), όσο και σε υπηρεσίες (+28,8%). Ωστόσο το εξωτερικό ισοζύγιο επιδεινώθηκε, καθώς οι εισαγωγές

διευρύνθηκαν περισσότερο (+22,5%), πρωτίστως σε αγαθά (+19,7%). Η έντονη άνοδος των επενδύσεων (+37,1%) ήταν μικρότερη σε απόλυτους όρους αυτών στην κατανάλωση των νοικοκυριών και στις εξαγωγές, ενώ προήλθε κατά το 70% από διεύρυνση αποθεμάτων. Η νέα επέκταση της δημόσιας κατανάλωσης (+6,1%) είχε τη μικρότερη συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ.

- Οι εξελίξεις σχετικά με την πανδημία, ο βαθμός και η ποιότητα αξιοποίησης της αυξημένης ρευστότητας (Ταμείο Ανάκαμψης-τραπεζικές χορηγήσεις), η έκταση των παρεμβάσεων πολιτικής για την ανάσχεση των επιπτώσεων της πανδημίας, η δυναμική του τουρισμού και η τάση στις τιμές της ενέργειας θα είναι οι πλέον καθοριστικοί παράγοντες του ΑΕΠ φέτος και το 2022. Στο **σενάριο μακροοικονομικών εξελίξεων για το 2021**, στο οποίο δεν θα σημειωθεί νέα έξαρση της πανδημίας εντός του έτους, η ενίσχυση του τουρισμού είναι ισχυρότερη της αρχικά αναμενόμενης, όπως και η ανάκαμψη της Ευρωζώνης, αλλά και οι πληθωριστικές πιέσεις αυξημένες, η ελληνική οικονομία θα αναπτυχθεί αρκετά ταχύτερα από ό,τι αναμενόταν νωρίτερα φέτος, με ρυθμό 8,0-8,5%. Στο **βασικό σενάριο για το 2022**, στο οποίο επίσης δεν αναμένεται νέα έξαρση της πανδημίας, οι πόροι Ταμείου Ανάκαμψης θα αξιοποιηθούν πλήρως και αποτελεσματικά, ο διεθνής τουρισμός θα ενισχυθεί σημαντικά και ο πληθωρισμός θα εξασθενήσει σταδιακά, προβλέπεται η ελληνική οικονομία να αναπτυχθεί με ρυθμό στην περιοχή του 4,0%. Στο **εναλλακτικό σενάριο για το 2022**, στο οποίο αναμένεται νέα έξαρση της πανδημίας, που θα επενεργήσει ανασχετικά στον τουρισμό, αλλά θα κάμψει και τις αυξήσεις στην ενέργεια, ενώ η αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης θα είναι μη έγκαιρη και αποτελεσματική, η ανάπτυξη θα συγκρατηθεί στην περιοχή του 2,0-2,5%.

Σύγκριση προβλέψεων για επιλεγμένους Οικονομικούς Δείκτες, 2021 – 2022
(σε σταθερές τιμές 2015, ετήσιες % μεταβολές)

	ΥΠΟΙΚ		ΕΕ		ΙΟΒΕ			ΔΝΤ		ΟΟΣΑ	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022**	2022***	2021	2022	2021	2022
ΑΕΠ	6,1	4,5	4,3*	6,0*	8,0-8,5	4,0	2,0-2,5	6,5	4,6	3,8	5,0
Ιδιωτική Κατανάλωση	2,9	2,9	2,5	3,3	5,0-5,5	3,5-4,5	1,5-2,5	:	:	1,6	3,0
Δημόσια Κατανάλωση	4,1	-2,8	2,2	-2,3	6,0-6,5	-3,0 - -4,0	-1,5 - -2,5	:	:	2,1	-1,4
Ακαθ. Επενδ. Παγίου Κεφαλαίου	11,1	23,4	12,9	15,1	18-20	23 -26	16-19	:	:	11,5	20,0
Εξαγωγές	14,0	11,1	9,1	14,8	10,5-11,5	8,5 - 10	5,5-7,0	:	:	4,9	13,3
Εισαγωγές	6,6	8,9	6,3	6,8	11,0-12,5	9,5-11	6,5 - 8,0	:	:	1,5	9,1
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (%)	0,0	0,8	-0,4*	0,6*	0,6-0,8	0,3 - 0,5	-0,3- -0,5	-0,1	0,4	0,2	1,2
Ανεργία (% εργατικού δυναμικού)	16,0	14,3	16,3	16,1	15,6	14,3	14,9	15,8	14,6	15,9	15,6
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-10,0	-3,6	-10,0	-3,2	:	:	:	-10,2	-4,3	-10,1	3,7
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	:	:	-7,6	-5,3	:	:	:	-7,4	-5,1	-6,5	-5,2

* European Economic Forecast, summer 2021, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιούλιος 2021

Βασικό σενάριο ΙΟΒΕ, *Εναλλακτικό σενάριο ΙΟΒΕ

Πηγές: Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2022, Υπουργείο Οικονομικών, Οκτώβριος 2021 – European Economic Forecast, spring 2021, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάιος 2021 - Η Ελληνική Οικονομία 03/21, ΙΟΒΕ, Οκτώβριος 2021 – World

- Υπέρβαση στόχου πρωτογενούς αποτελέσματος Κρατικού Προϋπολογισμού την περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου έναντι του στόχου στο ΜΠΔΣ 2022-2025: έλλειμμα €10,5 δισεκ. έναντι στόχου ελλείμματος €13,5 δισεκ. και ελλείμματος €9,7 δισεκ. πριν ένα χρόνο. Η υπέρβαση προήλθε κυρίως από το σκέλος των εσόδων, που ήταν €2,45 δισεκ. υψηλότερα του σχετικού στόχου, από προηγούμενη είσπραξη της προκαταβολής του Ταμείου Ανάκαμψης (+€2,3 δισεκ.) και έσοδα από ANFA's €644 εκατ. που δεν είχαν προβλεφθεί στο ΜΠΔΣ 2022-2025. Ελαφρώς λιγότερες του στόχου οι δαπάνες (-€514 εκατ.), από συγκράτηση των δαπανών του ΠΔΕ (-€292 εκατ.), παρά τις αυξημένες δαπάνες για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων (εξοπλιστικά προγράμματα) κατά €771 εκατ.
- Μείωση του **ποσοστού ανεργίας** το δεύτερο τρίμηνο του 2021 στο 15,8%, από 16,7% ένα έτος νωρίτερα, ως αποτέλεσμα της ανόδου της απασχόλησης (+71,3 χιλ. άτομα), που προήλθε κυρίως από περιορισμό του μη ενεργού πληθυσμού (-48,9 χιλ. άτομα) και δευτερευόντως του αριθμού των ανέργων (-22,4 χιλ.). Οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη άνοδο στην απασχόληση το δεύτερο τρίμηνο ήταν η Δημόσια διοίκηση (+52,0 χιλ. απασχολούμενοι), οι Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας (+25,1 χιλ.), οι Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (+23,7 χιλ.) και ο Πρωτογενής τομέας (+18,0 χιλ.). Η μεγαλύτερη υποχώρηση της απασχόλησης σημειώθηκε στην Εκπαίδευση (-15,7 χιλ.) και στην Παροχή νερού (-11,1 χιλ.).
Εφόσον δεν σημειωθεί νέα έξαρση της πανδημίας το τελευταίο τρίμηνο φέτος και το 2022, οι κλάδοι Λιανικού εμπορίου, Τουρισμού, Εστίασης, Ψυχαγωγίας-Διασκέδασης, που είχαν πληγεί σε μεγάλο βαθμό από την αναστολή δραστηριότητας, θα είναι σε λειτουργία, αυξάνοντας σημαντικά στην απασχόλησή τους. Την ενίσχυση της καταναλωτικής ζήτησης θα μετριάσει στο τέλος του 2021 και στην αρχή του 2022 ο ισχυρός πληθωρισμός, ο οποίος θα εξασθενήσει σταδιακά εντός του επόμενου έτους. Στην περίπτωση του εναλλακτικού σεναρίου για το 2022, δεν θα τεθούν εκ νέου σημαντικοί περιορισμοί στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Όμως, λόγω κυρίως επιφυλακτικότητας έναντι δυνητικών δυσμενέστερων εξελίξεων, οι επιχειρήσεις θα προβούν σε λιγότερες προσλήψεις. Επιπλέον, η καταναλωτική ζήτηση θα αυξηθεί ηπιότερα, καθώς θα εξασθενήσει η καταναλωτική διάθεση. Η ταχύτερη ανάκαμψη της Ευρωζώνης θα ενισχύσει την εξαγωγική ζήτηση περισσότερο από ό,τι αναμενόταν, στηρίζοντας την απασχόληση στους εξαγωγικούς κλάδους, κυρίως από τη βιομηχανία. Η ισχυρή ανάπτυξη της Ευρωζώνης που προβλέπεται για το επόμενο έτος, εφόσον δεν ανακάμψει η πανδημία, θα συνεχίσει να παρέχει ώθηση στις εξαγωγές και την απασχόληση. Η αύξηση των επενδύσεων, σε εξαγωγικούς κλάδους της βιομηχανίας και στον Τουρισμό, αλλά κυρίως αξιοποιώντας τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης, καθώς και από επενδύσεις σε σημαντικές αποκρατικοποιήσεις (π.χ. Ελληνικό), θα τονώσει σημαντικά τη δημιουργία θέσεων εργασίας το ερχόμενο έτος, μεταξύ άλλων κλάδων, στις Κατασκευές. Τονωτικά στην εγχώρια απασχόληση το 2022 θα επενεργήσει ο δημόσιος τομέας, καθώς ήδη έχει πραγματοποιηθεί

προγραμματισμός προσλήψεων, στο πλαίσιο του κανόνα «μία πρόσληψη για κάθε μία αποχώρηση».

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω επιδράσεις στην αγορά εργασίας, η εκτίμηση για το ποσοστό της ανεργίας το 2021 αναθεωρείται προς το καλύτερο στην περιοχή του 15,6%. Σε ό,τι αφορά το 2022, στο βασικό σενάριο το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να διαμορφωθεί στην περιοχή του 14,3%, ενώ στο εναλλακτικό σενάριο στην περιοχή του 14,9%

- **Ο ρυθμός μεταβολής τιμών καταναλωτή (ΓΔΤΚ)** την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου του 2021 ήταν οριακά θετικός, 0,2%, από -1,0% ένα χρόνο πριν. Υποχώρηση, για δεύτερη συνεχή χρονιά, κατέγραψε ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (Εν.ΔΤΚ), κατά 0,5% στο οκτάμηνο φέτος, έναντι υποχώρησης 0,9% στο αντίστοιχο χρονικό διάστημα πέρυσι. Ο αντιπληθωρισμός οφείλεται κυρίως στην αρνητική επίδραση στις τιμές της υποχώρησης της εγχώριας ζήτησης και δευτερευόντως, της εξασθένησης της ίδιας επίδρασης έμμεσων φόρων. Η πληθωριστική επίδραση του ενεργειακού κόστους ανήλθε στο 0,5%, από αρνητική επίδραση 0,7% πριν ένα χρόνο.

Σε ό,τι αφορά τις αναμενόμενες τάσεις στις βασικές συνιστώσες του ΓΔΤΚ στο υπόλοιπο του τρέχοντος έτους και το 2022, στην πλευρά της ζήτησης, εφόσον δεν σημειωθεί κάποια νέα έξαρση της πανδημίας, κλάδοι τους οποίους πραγματοποιείται ένα σημαντικό τμήμα της εγχώριας κατανάλωσης και οι οποίοι είχαν τεθεί σε αναστολή λειτουργίας (Λιανικό Εμπόριο, Εστίαση κ.ά.), θα λειτουργήσουν εν πολλοίς με συνθήκες προ κρίσης και θα προχωρήσουν σε αύξηση της απασχόλησής τους. Σε συνδυασμό με τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε εξωστρεφείς δραστηριότητες (Βιομηχανία, Τουρισμός) θα αυξηθεί το εγχώριο εισόδημα, τονώνοντας την καταναλωτική ζήτηση και ακολουθώντας τις τιμές. Στο σκέλος των επιδράσεων της ενέργειας στις τιμές, η ήπια αύξηση παραγωγής πετρελαίου από τον OPEC+ έως το τέλος του 2021, δεν επαρκεί για την κάλυψη της ραγδαίας αύξησης στη ζήτησή του. Οι περιορισμοί στην πλευρά της προσφοράς θα μετριαστούν από τη χρήση στρατηγικών αποθεμάτων (ΗΠΑ, Κίνα) και τη σταδιακή αποκατάσταση της παραγωγής του OPEC+ έως τον Σεπτέμβριο του 2022. Στην πλευρά της ζήτησης ενέργειας, από τις πρόσφατες προβλέψεις διεθνών οργανισμών για τη δυναμική της οικονομικής δραστηριότητας φέτος και το 2022 προκύπτει πως θα παραμείνει ισχυρά ανοδική, παρά τις πληθωριστικές πιέσεις. Ενώ η πανδημία δημιουργεί διαταραχές στην εφοδιαστική αλυσίδα των ανεπτυγμένων οικονομιών και σε αδύναμες αναπτυσσόμενες οικονομίες, κάποιες χώρες – εξαγωγείς προϊόντων, επωφελούνται των αυξήσεων τιμών. Ακολουθώντας, δεν αναμένεται αποκλιμάκωση του ενεργειακού κόστους, ενώ είναι πιθανή μια νέα μικρή άνοδος του το επόμενο έτος. Οι πληθωριστικές πιέσεις από την ενέργεια θα μετριαστούν από τις παρεμβάσεις στήριξης των νοικοκυριών.

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω πιθανές τάσεις στις βασικές συνιστώσες του εγχώριου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, προβλέπεται μέσος ρυθμός πληθωρισμού για το 2021 0,6% έως 0,8%. Υπό το βασικό σενάριο μακροοικονομικών εξελίξεων για το 2022 η ισχυρότερη ζήτηση και η ηπιότερη επίδραση του ενεργειακού κόστους σε σχέση με φέτος, θα οδηγήσουν σε αύξηση τιμών 0,3% έως 0,5%. Εάν όμως κλιμακωθεί εκ νέου ισχυρά η πανδημία, θα μετριάσει την καταναλωτική διάθεση, ενώ η επίδραση των ενεργειακών αγαθών μάλλον θα μεταστραφεί σε ήπια αρνητική. Ακολουθώντας, θα σημειωθεί αντιπληθωρισμός, κατά 0,3% έως 0,5%.

- Το **τραπεζικό σύστημα** βρίσκεται μπροστά σε μια μεγάλη ευκαιρία συγχρηματοδότησης του δανειακού σκέλους του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ύψους €12,7 δισεκ.

που τέθηκε σε εφαρμογή το τρίτο τρίμηνο του 2021. Στις θετικές εξελίξεις ξεχωρίζουν η μεγάλη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ), η αυξανόμενη πρόσβαση των τραπεζών σε φθηνές πηγές ρευστότητας, η συστηματική αύξηση των ιδιωτικών καταθέσεων και το χαμηλό κόστος νέου δανεισμού. Στις προκλήσεις του τραπεζικού συστήματος, αναδεικνύονται η αδύναμη ποιότητα του ενεργητικού και ιδίων κεφαλαίων και η χαμηλή κερδοφορία. Η πιστωτική επέκταση επιβραδύνθηκε προς τις επιχειρήσεις, ενώ αμείωτη συνεχίζεται η πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά. Στρατηγικές προτεραιότητες για τις τράπεζες αποτελούν η έγκαιρη αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης για συγχρηματοδότηση επενδύσεων και η συνέχιση μείωσης των ΜΕΔ, με τιτλοποιήσεις, πωλήσεις, αλλά και εργαλεία οργανικής μείωσης.

Όπως ανέφερε επίσης, κατά την παρουσίαση της Έκθεσης, ο Γενικός Διευθυντής του ΙΟΒΕ, καθηγητής Νίκος Βέττας:

- Η πανδημία βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη. Οι ανθρώπινες απώλειες καθημερινά είναι υπερβολικά υψηλές για να αγνοηθούν και νέες εξάρσεις του προβλήματος δεν μπορούν να αποκλειστούν.
- Δεύτερον, η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας το τρέχον έτος είναι ισχυρή με μεγέθυνση του πραγματικού ΑΕΠ που μπορεί να αναμένεται στην περιοχή 8-8,5%, και σε συνέχεια συρρίκνωσής του κατά 9% το προηγούμενο έτος. Τόσο η φετινή ανάκαμψη όσο και η περυσινή ύφεση είναι από τις ισχυρότερες στην Ευρωζώνη.
- Κατά το επόμενο έτος υπάρχει προοπτική μεγέθυνσης του ΑΕΠ, με ρυθμό που υπολογίζεται στην περιοχή του 4%. Σε περίπτωση όμως που υπάρξει νέα έξαρση του υγειονομικού προβλήματος, που θα επιβραδύνει και την οικονομική ανάκαμψη στο διεθνές περιβάλλον, ή καθυστέρηση και εμπόδια στην ομαλή χρηματοδότηση της οικονομίας, η προοπτική μεγέθυνσης θα περιοριστεί προς το 2,5%.
- Σε κάθε περίπτωση, καθώς η αρχική δυναμική της εξόδου από την πανδημία θα γίνεται ασθενέστερη, η προσοχή πρέπει να στρέφεται στις περισσότερο μεσοπρόθεσμες τάσεις της οικονομίας.
- Υψηλότεροι ρυθμοί μεγέθυνσης στη δεκαετία, άνω του 3% κατά μέσο όρο, θα μπορούν να επιτευχθούν μόνο με αύξηση της παραγωγικότητας και περαιτέρω προσέλκυση παραγωγικών συντελεστών, εξέλιξη που θα προϋποθέτει ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές και τον δημόσιο τομέα.
- Μια τέτοια εξέλιξη θα είναι αναγκαία για τη σύγκλιση της οικονομίας μας με τον μέσο όρο της ευρωζώνης και για την τοποθέτησή της σε θετική τροχιά που δεν θα επιτρέπει κρίσεις χρηματοδότησης στο ορατό μέλλον.

- Κρίσιμος ο ρόλος της δημοσιονομικής εξισορρόπησης. Οι πολιτικές στήριξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων ήταν κεντρικός παράγοντας για την άμβλυση της ύφεσης πέρυσι και ενίσχυσαν την ανάκαμψη φέτος. Θα πρέπει όμως, αναγκαστικά, να αντιστραφούν προς μηδενικό έλλειμμα φέτος και με λελογισμένα πρωτογενή πλεονάσματα της τάξης του 1% στη συνέχεια.
- Η δημοσιονομική εξισορρόπηση είναι σύμφυτη με τη συστηματική ανάπτυξη για την ελληνική οικονομία και πρέπει να επιτευχθεί με κατάλληλο μείγμα πολιτικών εσόδων και δαπανών, πρωτίστως για το συμφέρον της χώρας και δευτερευόντως λόγω των ευρωπαϊκών δημοσιονομικών κανόνων που τελικά θα διαμορφωθούν.
- Η αντιστροφή του αντιπληθωρισμού προς συστηματικά επίπεδα πληθωρισμού στην Ευρώπη το επόμενο διάστημα δεν θα αποτελεί έκπληξη και όσο αυτά παραμένουν χαμηλά, μπορεί να είναι ευνοϊκή συνθήκη για την ευκολότερη διαχείριση συσσωρευμένων δημόσιων και ιδιωτικών χρεών.
- Τόσο όμως οι πιέσεις λόγω υστέρησης της προσφοράς σε σχέση με τη ζήτηση και της βλάβης σε παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού όσο και αυτές στις αγορές ενέργειας δημιουργούν προβλήματα με αύξηση του κόστους για νοικοκυριά και επιχειρήσεις.
- Σχετικά, μέτρα ενίσχυσης της παραγωγικής βάσης με αύξηση επενδύσεων και νέου παραγωγικού δυναμικού, όπως και έντασης του ανταγωνισμού στις αγορές, μπορούν και πρέπει να παίξουν κρίσιμο ρόλο όσον αφορά τη διαμόρφωση τιμών εγχωρίως.
- Η μεγέθυνση θα μετριάζεται από την επιδείνωση του εμπορικού ισοζυγίου, καθότι το έλλειμα ανταγωνιστικότητας παραμένει.
- Όγδοο, με την πανδημία, η οικονομία μας ήταν από αυτές που είχαν μεγάλα εμπορικά ελλείμματα, κυρίως λόγω της κατάρρευσης του εισερχόμενου τουρισμού. Η μείωση των εισαγωγών και η αύξηση των εξαγωγών αγαθών άμβλυναν, μόνο σε έναν βαθμό, το πλήγμα. Πλέον, η ισχυρή άνοδος της κατανάλωσης που συνοδεύει την ανάκαμψη προκαλεί άνοδο των εισαγωγών.
- Συνολικά, κεντρικό σημείο προσοχής δεν μπορεί να είναι άλλο από την πορεία των δίδυμων ελλειμμάτων. Το δημοσιονομικό και το εμπορικό έλλειμα, εξέφρασαν τη βαθιά δεκαετή κρίση και διορθώθηκαν μέσα από μια επώδυνη οικονομική, πολιτική, και κοινωνική διαδικασία, με μείωση εισοδημάτων και ευημερίας. Η διόρθωση τους το συντομότερο, αυτή τη φορά σε ένα πλαίσιο ανάπτυξης και όχι ύφεσης, είναι αναγκαία.
- Τη θετική πορεία της οικονομίας μπορούν να επηρεάσουν σειρά από σημαντικούς εξωγενείς κινδύνους. Μια παράταση της πανδημίας, με τρόπους που μπορεί να μην αναμένονται. Επιταχυνόμενες αυξήσεις στις τιμές ενέργειας και εισαγόμενων πρώτων υλών. Διαταραχές στις αγορές που θα αυξήσουν το κόστος χρηματοδότησης των σχετικά περισσότερο ευάλωτων οικονομιών, όπως η δική μας.

- Μαζί με τους παραπάνω, που είναι κυρίως εξωγενείς, ένας ακόμη κεντρικός κίνδυνος για την αμέσως επόμενη περίοδο θα είναι αν το ισχυρό τρέχον κύμα ανάκαμψης και ρευστότητας δεν οδηγήσει στη δημιουργία ισχυρών θεμελίων για μεσοπρόθεσμη ισχυρή ανάπτυξη. Κάτι τέτοιο, δεν θα είχε μόνο μεσοπρόθεσμη αλλά και άμεση επίπτωση μέσω αντιστροφής των θετικών προσδοκιών.
- Για τη σταδιακή αλλά αναγκαία αλλαγή των κινήτρων στην ελληνική οικονομία, είναι λοιπόν κρίσιμη η διαχρονική συνέχεια των νέων μέτρων πολιτικής και η μεταξύ τους συνέπεια. Αν στην πράξη, η νέα ευρωπαϊκή και άλλη χρηματοδότηση απλώς ενδυναμώσει την προηγούμενη δομή, και δεν έρθει σε ρήξη με το σύστημα που συναποτελούν κλειστές αγορές και αναποτελεσματικός δημόσιος τομέας η μεγέθυνση θα είναι πρόσκαιρη.
- Αισιοδοξία για την οικονομία πρέπει να υπάρχει, αλλά ευθέως ανάλογη με τη διάθεση και τη δυνατότητα υποστήριξης δομικών αλλαγών._